

C-537

Nr inw.

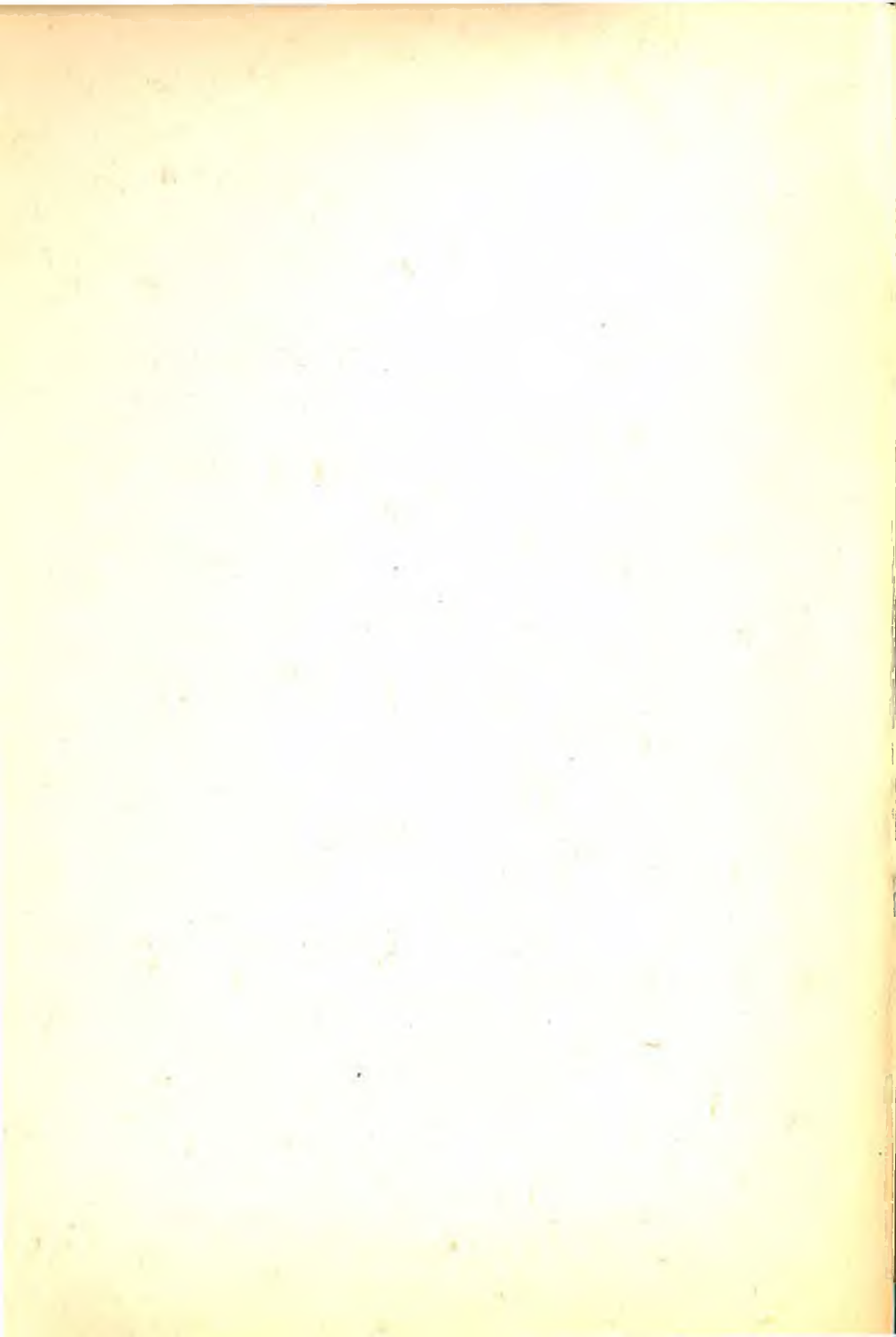
POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE

BIULETYN

INFORMACYJNY

WARSZAWA 1973 • NR 13

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE

BIULETYN INFORMACYJNY

Nr 13

WARSZAWA 1973

KOMITET REDAKCYJNY

doc. dr habil. Andrzej Szujecki
dr Waldemar Mikołajczyk
sekretarz: Zofia Kismanowska

Adres Komitetu Redakcyjnego
Nowy Świat 72 Pałac Staszica
tel. 26-96-17
00-330 Warszawa

Projekt graficzny okładki: Jerzy Desselberger

BIULETYN INFORMACYJNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA ENTOMOLOGICZNEGO

Nr 13

Warszawa

grudzień 1973

KOMUNIKATY

Powołanie Sekcji Entomologii Leśnej PTE

Zarząd Główny, na posiedzeniu w dniu 13.IX.1973 roku przychylił się do wniosku uczestników Sympozjum "Zadania entomologii w lasach znajdujących się pod wpływem pyłów przemysłowych" /Chorzów, 25-26.VI.1973/ i powołał Sekcję Entomologii Leśnej PTE. Przewodniczącym Sekcji został prof.dr habil. Jan Dominik.

Nowi Członkowie PTE

Na zebraniu Zarządu Głównego PTE w dniu 13.IX.1973 roku zostały przyjęte w szeregi Członków Towarzystwa następujące osoby:

dr Ryszard Miętkiewski, mgr inż. Aleksandra Prosewicz,
mgr inż. Grażyna Karczewska /Oddział w Szczecinie/
mgr Irena Głowacka /Oddział w Warszawie/

Na wniosek Oddziałów określono z listy Członków PTE:

inż. Marię Kaczmarczyk, mgr Włodzimierza Lipczyńskiego,
dr Mariana Kisiela, mgr Zofię Ramusową, mgr Martę Osiecką,
mgr Czesława Wiszniewskiego, Janinę Krakowiak /Oddział w Szczecinie/

i na własną prośbę

dr Wandę Szczepańską /Oddział w Warszawie/.

Na posiedzeniu Zarządu Głównego PTE w dniu 14.XI.1973 roku zostały przyjęte w szeregi Członków Towarzystwa następujące osoby:

Piotr Michalik /Oddział w Bytomiu/

Maria Szpakowicz, Tomasz Szczuka, Zofia Springer /Oddział w Warszawie/.

i na wniosek Oddziału Bytomskiego PTE skreślono - Antoniego Kubackiego.

KRONIKA ODDZIAŁÓW

Sprawozdania z działalności Oddziałów w 1973 roku /skrót/

B i a ł y s t o k .

Działalność Oddziału polegała na:

- wygłaszaniu referatów. Tematy: "Zwalczanie owadów w woj. białostockim", "Rola owadów w rolnictwie", "Ochrona roślin a środowisko". Wszystkie przedstawił mgr L. Wojdyna na spotkaniach w Polskim Towarzystwie Lekarskim, w Technikum Ochrony Roślin, w NOT,
- zamieszczaniu w prasie fachowej i ogólnej artykułów i komunikatów o szkodnikach upraw,
- udziale Członków Oddziału w różnorodnych kursach szkoleniowych.

B y d g o s z c z

- W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 zebrania, na których wysłuchano referatów: prof.dr M. Gromadskiej "Urbanizacja a owady", mgr K. Wyrostkiewicz "Owady jako wektory

chorób roślin", J. Buszko "Przyczyny inwazji owadów", M. Łukowskiej "Z historii zwalczania stonki ziemniaczanej".

- Zorganizowano wycieczkę do Zakładu Biologii Stosowanej UMK w Koniczynie pod Toruniem.

- Wzięto udział w seminarium Koła Naukowego Biologów UMK, na temat współczesnych problemów zwalczania szkodliwych owadów.

B y t o m

- Na posiedzeniu referatowo-dyskusyjnym Członkowie Oddziału zapoznali się z dotychczasowym stanem poznania motyli Bieszczadów i Pogórza Przemyskiego oraz kózek i ważek Bieszczadów przedstawionym przez Kol. Kol. mgra M. Bielewicza, M. Lessaera, M. Żaka.

- Kontynuowano badania zespołowe na terenach środkowej i północnej Jury, Bieszczadów, Puszczy Białowieskiej, Kotliny Jeleniogórskiej z Karkonoskim Parkiem Narodowym.

- Rozwijają się indywidualne badania 17 Członków Oddziału.

- Członkowie Oddziału brali udział w sympozjum entomologicznym w Budapeszcie /4 osoby/. Odwiedzili i pracowali w zakresie entomologii w Austrii, Bułgarii, Czechosłowacji /udział mgr A. Skalskiego w Sympozjum Speleologicznym i wygłoszony tam referat/, Francji /także referat mgr A. Skalskiego na międzynarodowym sympozjum/, Jugosławii, NRF, na Węgrzech i we Włoszech.

- Popularyzacja:

a/ wystawy - mgr M. Bielewicz zorganizował wystawę owadów w Muzeum Miedzi w Legnicy oraz opracował folder informacyjny do tej wystawy,

- dr J. Chłodny współdziałał w organizacji wystawy "Ochrona Środowiska Człowieka" w Ośrodku Postępu Technicznego w Katowicach jako konsultant zagadnień entomologicznych,
- kol. H. Sudołowicz wystawił część swoich motyli egzotycznych w "Klubie Hobbyistów" we Wrocławiu,
  - kol. A. Szyszka zorganizował dwutygodniową wystawę motyli w Zasadniczej Szkole Zawodowej przy hucie "Jedność" w Siemianowicach.
- b/ propaganda prasowa - kilkanaście publikacji w miejscowej prasie autorstwa Członków Ogdziału, wiadomości, reportaże z wystaw.
- c/ akcja odczytowa - mgr M. Bielewicz wygłosił odczyt "Owady pięciu kontynentów" na wystawie w Legnicy
- mgr M. Chrostowski wygłosił odczyt "Fauna powiatu gorlickiego" - na zebraniu Towarzystwa Ziemi Gorlickiej,
  - mgr A. Borkowski wygłosił 12 pogadanek dla kuracjuszy o ochronie przyrody w Karkonoskim Parku Narodowym,
  - kol. J. Markiewicz wygłosił 2 prelekcje dla nauczycieli biologii w Częstochowie na temat gatunkowej ochrony owadów w Polsce,

- Kol. A. Szyszka wygłosił prelekcję o ochronie przyrody i niektórych ciękawostkach z życia owadów na obozie harcerskim,
- mgr A. Skalski wygłosił dwie prelekcje o motylach w bursztynie bałtyckim na zebraniach Oddziałów PTE w Warszawie i Krakowie oraz referat na posiedzeniu polsko-włoskiej Komisji do Badania Bursztynu w Gdańsku.

Oddział wydaje także, na prawach rękopisu, wewnętrzne komunikaty organizacyjne.

G d a ń s k

Odbyło się zebranie naukowe wspólne z Polskim Towarzystwem Parazytologicznym, z referatem doc.dra habil. F. Piotrowskiego "Zagadnienia zwalczania szkodników sanitarnych, stan i perspektywy" oraz dr Z. Wegner "Problematyka Międzynarodowego Sympozjum zwalczania wszy i chorób przez nie przenoszonych".

Na zebraniach popularyzatorskich, organizowanych z LOP, zaprezentowano następujące referaty:

- dr inż. P. Górski - "Wybrane zagadnienia zwalczania szkodników roślin w Szwajcarii oraz wrażenia z podróży"
- dr M. Machel - "Hodowla laboratoryjna niektórych owadów pasożytów człowieka i ich znaczenie epidemiologiczne"

- dr habil. B. Skierska - "Owady szkodliwe dla zdrowia: I. Komary malaryczne" oraz pokaz filmu "Komar widliszek"
- mgr O. Gajek - "Owady i inne szkodniki występujące w importowanych środkach spożywczych"
- mgr inż. B. Głaba - "Rola kruszynka /Trichogramma sp./ w ochronie roślin uprawnych"
- mgr J. Bray - "Zwalczanie szkodnika a ochrona środowiska"
- mgr S. Korzec - "Ochrona roślin w mieszkaniu i na balkonie przed szkodnikami i chorobami."

Zorganizowano także wycieczkę, w czasie której zwiedzono porażone przez borecznika lasy na terenach ZLP Toruń.

Oddział współpracuje m.in. z nauczycielami biologii Trójmiasta i PTP im. M. Kopernika.

K r a k ó w

Odbyło się 9 zebrań referatowo-dyskusyjnych z następującymi referatami:

- dr B. Pieronek - "Wrażenia biologa z pobytu w Hiszpanii"
- doc.dr K. Gądek - "Problemy ochrony Lasu w Czechosłowacji"
- mgr A. Skalski - "Uwagi o motylach z bursztynu bałtyckiego i innych żywic kopalnych"
- prof.dr S. Kapuściński i mgr inż. W. Węglarski - "Nowy dla Polski motyl uszkadzający liście platanu"

- prof. dr S. Kapuściński - "Morsznik /Leptura tesserula/
szkodnik drzew liściastych"
- prof. dr habil. J. Razowski - "Wrażenia z pobytu w Brazylii
/z przezrociami/"
- prof. dr S. Kapuściński - "Nowa dla Fauny Polski roślin-
niarka w Bieszczadach Zachod-
nich".

L u b l i n

- W 1973 roku tematykę zebrań stanowiły: referat dr habil. A. Anasiewicz "Rola błonkówek pszczołowych w zapylaniu lucer-
ny" oraz sprawozdanie doc. dra habil. B. Miczulskiego z XVII
Sesji IOR w Poznaniu.

- 3 osoby z Oddziału uczestniczyły w sympozjum entomofau-
nistycznym w Budapeszcie.

Ł ó d ź

Na zebraniach referatowo-dyskusyjnych wygłoszone następu-
jące referaty:

- mgr B. Soszyński - "Badania entomologiczne nad Wyżyną Łódzką"
- Kol. Z. Śliwiński - "Metody gromadzenia i przechowywania
zbiorów entomologicznych /połączone z
demonstracją zbiorów/"
- Kol. T. Dębowski - "Złotolitkowate /Chrysididae/ Wyżyny
Łódzkiej"
- Kol. B. Krupa - "Nowy dla fauny Polski środkowej gatunek
ślebaka Heptatoma pellucens /Tabanidae,
Diptera/"

- Kol. M. Soszyński - "Nowy dla fauny Polski gatunek błonkówki *Sceliphron destillatorium* /Sphecidae, Hymenoptera/"
- Kol. J. Molicki - Ciekawe gatunki motyli zebrane w okolicach Tomaszowa Maz.

Zorganizowano wycieczkę do Rogowa oraz liczne wycieczki na teren środkowego dorzecza Pilicy, szczególnie w okolicy Tomaszowa Maz., w dolinę Warty, okolice Łodzi.

Rozpoczęto zespołowe opracowywanie kartoteki bibliografii entomofauny Wyżyny Łódzkiej.

Oddział współpracuje ściśle z bardzo aktywną Sekcją Entomologiczną Studenckiego Koła Naukowego Biologów UŁ pomagając młodym Kolegom w rozwiązywaniu wielu problemów naukowych a także z Muzeum w Tomaszowie Maz.

Kol. mgr B. Soszyński wygłosił referat na zebraniu Oddziału Warszawskiego PTE.

O l s z t y n

- Odbyło się 9 zebrań referatowych na tematy: "Szkodniki roślin uprawnych występujące w woj. olsztyńskim w 1972 roku", "Wpływ pestycydów na awifaunę sadu", "Pestycydy a zdrowie człowieka", "Pojaw i zachowanie się *Andrena labialis* /K./ w warunkach woj. olsztyńskiego", "Człowiek a przyroda", "Regulacja biologiczna zagęszczenia populacji pasożytniczych muchówek", "Z badań nad mrówkami Mazurskiego Parku Krajobrazowego", "Przegląd czasopism entomologicznych", "Mrówki w mieszkaniach miasta Olsztyna".

- Zorganizowano 3 wspólne wyjazdy szlakiem Kopernika i w okolice Olsztyna.

- Oddział współpracuje z PTZool., PTP im. M.Kopernika, z olsztyńskimi nauczycielami i młodzieżą szkolną.

- Członkowie Oddziału brali udział jako wykładowcy w kursach ochrony roślin.

P o z n a ń

Odbyło się 7 zebrań, na których wygłoszono referaty:

- mgr J. Nawrot - "Biologia spichrzela surynamskiego" oraz "Ogólne wrażenia z wyjazdu służbowego do Wielkiej Brytanii i Francji"
- mgr E. Biesiadka - "Ekologia wodopójek /Hydracarina/"
- mgr B. Cierniewska - "Pasożyty mszyc w sadach"
- dr T. Kowalska - "Encarsia formosa pasożyt mączlika szklarniowego"
- dr T. Baranowski - "Stan badań nad szkodliwą entomofauną występującą na złościach /Chrysanthemum sp./".

Zorganizowano pokaz filmów entomologicznych: "Nartniki", "Modliszka", "Mrówki i mrówisko" oraz wycieczkę do Skansenu Pszczelarskiego w Swarzędzu.

Popularyzacja: wielu Członków PTE przyczyniło się z racji swojej pracy zawodowej do popularyzowania wiedzy entomologicznej w formie artykułów w czasopiśmie popularnonaukowym, pogadanek w radio i TV, wykładów na kursach szkoleniowych itp.

S k i e r n i e w i c e

Zorganizowano wycieczkę do Poznania /Instytut Ochrony Roślin/, Kornika i Rogalina.

Na 11 zebraniach wysłuchano referatów:

- mgr G. Łabanowski - "Ocena preparatów w zwalczaniu nasionicy trześniówki"
- mgr B. Łabanowska - "Wstępne obserwacje nad biologią i zwalczaniem przyszcarka porzeczkowiaka liściowego /Dasyneura tetensi Rüb.s./"
- dr M. Koślińska - "Masowa hodowla owocówki jabłkóweckiej i nasze plany w tym zakresie"
- mgr T. Bałowska - "Badania polowe nad wpływem nawożenia na populację przedziorków"
- mgr M. Olszak - "Wpływ nawożenia na biologię przedziorka owocowca - Panonychus ulmi Koch"
- dr J. Szwejda - "Obserwacje nad szkodliwością Ligus spp. na fasoli"
- dr R. Zając - "Wstępne wyniki zagęszczania populacji ptaków lęgowych w sadzie towarowym SZD Nowa Wieś"
- dr M. Koślińska, mgr G. Łabanowski - "Próby ekonomicznej oceny zwalczania zwójek"
- dr M. Koślińska - "Masowa hodowla owocówki jabłkóweckiej /Laspeyresia pomonella L./ na owocach w warunkach laboratoryjnych"
- mgr M. Miszczak - "Hodowla złotooków w warunkach laboratoryjnych"

- * dr B. Nawrocka - "Hodowla i praktyczne zastosowanie Phytoseiulus persimilis w zwalczaniu przędziorków na ogórkach"
- mgr G. Łabanowski - "Prognozowanie szkodników sadów na podstawie lustracji zimowych"
- dr St. Smolarz - "Badania nad przenoszeniem szarki przez mszyce"
- mgr G. Łabanowski - "Problemy dotyczące ekonomiki ochrony roślin"
- inż. E. Pala - "Badania nad mszycą jabłoniową /Dysaphis plantaginea/".

Popularyzacja: Członkowie Oddziału opublikowali 28 artykułów popularnonaukowych i wygłosili 34 wykłady z zakresu ochrony sadów. Na forum międzynarodowym wygłoszono dwa referaty - doc.dra habil. E. Niemczyka "Efektywność dziubałka gajowego w zwalczaniu przędziorków i mszyc występujących w sadach" oraz doc.dra habil. E. Niemczyka i dra G. Bąkowskiego "Stosowanie i efektywność kruszynka /Trichogramma sp./ do zwalczania owocówek w polskich sadach".

S z c z e c i n

- Tematami zebrań referatowo-dyskusyjnych były: "Badania entomologiczne w ramach problemu węzłowego "Zagadnienia ochrony roślin we Francji", "Zagadnienia entomologiczne i wrażenia z podróży służbowych w Bułgarii, Rumunii, CSRS, NRD, ZSRR i Szkocji".

- Zorganizowano wycieczkę do Zakładu Biologii Pomorskiej Akademii Medycznej.

- Popularyzacja zagadnień entomologicznych: 10 artykułów w różnych czasopiśmiech i 10 wykładów na kursach i szkoleniach.

W a r s z a w a

Na zebraniach Oddziału wygłoszono referaty:

- mgr A. Skalski - "Fauna motyli w bursztynowych inkluzjach" /ilustrowany przez roczami i demonstracją inkluzji/
- pracownicy Instytutu Ochrony Lasu i Drewna - "Wrażenia entomologiczne z pobytu w Bułgarii"
- dr D. Cichy - "Entomologia w kształceniu ogólnym"
- prof.dr habil. J. Dominik - "Drewno jako środowisko życia owadów" /referat ilustrowany filmami dra S. Kinelskiego związanymi tematycznie z omawianym zagadnieniem/.

Zorganizowano także wycieczkę do Kampinoskiego Parku Narodowego traktowaną jako rekonesans przed przyszłymi zespołowymi badaniami Oddziału na tym terenie.

W r o c ł a w

Na 7 zebraniach referatowo-dyskusyjnych wysłuchano referatów:

- doc.dr habil. Cz. Kania - "Z wędrówki entomologicznej po Litwie"
- prof.dr Vlijm /Holandia/ - "Zależności pokarmowe między pajęczakiem *Erigona arctica* i owadem bezskrzydłym z rodzaju *Tetradonthophora viatica*"
- mgr inż. M. Kelm - "Żerowanie i rozwój słodyszka *Meligethes picipes* Strm. /Col. Nitidulidae/ na bobiku"
- doc.dr habil. Cz. Kania i dr inż. L. Klicza - "nowych insektycydach szwajcarskich produkcji firmy Ciba-Geigy"
- dr habil. St. Bednarz i dr M. Czajka - "Przypadek gynandromorfizmu u *Oedothorax agresita* /Blackwell/"
- prof. dr Simonas Pileckis /Kowno/ - "Aktualne zagadnienia entomologii rolniczej na Litwie"
- dr inż. J. Szyszko - "Porównanie metod odłowu epigeicznych biegaczowatych /Coleoptera: Carabidae/ w kilku środowiskach leśnych".

Oddział był współorganizatorem Sympozjum Koleopterologicznego w Cieplicach. Doc.dr habil. P. Niezgodziński wygłosił tam także referat: "Zagadnienie występowania strąkowca grochowego na terenie Dolnego Śląska".

Członkowie Oddziału przeprowadzili inwentaryzację księgozbioru Towarzystwa.

popularyzacja: pogadanki i wykłady na różnych kursach, konsultacje, praca nad nowoczesną ekspozycją entomologiczną przy Muzeum Zoologicznym we Wrocławiu.

INFORMACJE WYDAWNICZE

Polskie Pismo Entomologiczne

W zeszytcie 2 tomu 44 /1974/ Polskiego Pisma Entomologicznego ukażą się następujące prace:

Entomologia teoretyczna:

- Koteja, J. - Występowanie sensillum campaniformium na stopie u czerwców /Homoptera/
Hedqvist, K.-J. - Nowy gatunek i rodzaj bleskotek z Rumunii reprezentujący nową rodzinę /Hym., Chalcidoidea/
Schwarz, M. - Dwa nowe gatunki z grupy *Nomada fuscicornis* Nyl. i opis nie znanego dotychczas samca *Nomada rufoabdominalis* Schwarz /Hym., Apidae/
Locket, G.H., J. Łuczak - *Achaearanea simulans* /Thorell/ i jego pokrewieństwo z *Achaearanea tepidariorum* /C.L. Koch/ /Araneae, Theridiidae/
Hayat, M. - Katalog gatunków rodzaju *Centrodora* Foerster, 1878 i *Tumidiscapus* Girault, 1911 /Hym., Chalcidoidea/

- Puławski, W. - O czterech zachodniopalearktycznych gatunkach grabarzy z rodzaju *Tachysphex* i *Astata* /Hym., Sphecidae/
- Ignatowicz, S. - O występowaniu larw wodopójek z rodzaju *Arrenurus* Duges /Arrenuridae, Hydrachnellae/ na niektórych ważkach z podrzędu *Zygoptera*
- Menke, A.S. - Daty opublikowania dzieła A.G. *Dahlboma Hymenoptera Europaea*, vol. 1
- Złotorzycka, J. - Rewizja europejskich *Strigiphilini* /Mallophaga, *Strigiphillinae*/

Entomologia stosowana:

- Dąbrowski, Z.T. - Badania nad powiązaniem *Tetranychus urticae* Koch z roślinami żywicielskimi. V. Działanie witamin rozpuszczalnych w wodzie
- Gołębiowska, Z., Wałkowski, W. - *Stenodiplosis brominicola* Mar. et Ag. /Diptera, Cecidomyidae/ - nowo stwierdzony szkodnik nasion stokłosy bezostnej
- Szwejda, J. - Muchówki /Diptera/ występujące na roślinach kapustnych
- Nowacka, W., Adamska-Wilczek, J. - Skoczki /Homoptera, Cicadoidea/ w uprawach roślin lekarskich
- Ziarkiewicz, T., Kozłowska, A. - Wstępne badania nad rośliniarzami /Symphyta, Hymenoptera/ - szkodnikami róż, występującymi w okolicy Lublina

- Opyrchałowa, J., Pusz, K. - Badania nad występowaniem i szkodliwością kistnika malinowca - *Byturus tomentosus* F. /Col., Byturidae/ i kwieciaka malinowca - *Anthonomus rubi* Hbst. /Col., Curculionidae/ na plantacjach malin w okolicach Wrocławia
- Jasiołek, Z., Kania, Cz., Sobota, G. - Bzygowate /Syrphidae, Diptera/ niszczące mszyce występujące na kukurydzy
- Goos, M. - Wpływ zabiegów mszycobójczych stosowanych w uprawie buraków cukrowych na stawonogi. III. Badania nad błonkówkami /Hymenoptera/
- Wyrostkiewicz, K. - Wpływ niektórych grzybów z grupy Deuteromycetes na rozwój wołka zbożowego - *Sitophilus granarius* L. /Col., Curculionidae/
- Miszczak, M. - Rozpoznawanie niektórych larw biedronek /Coleoptera, Coccinellidae/ w warunkach polowych

Kronika:

- Boczek, J. - Sympozjum na temat pożywienia owadów i roztoczy

Przegląd piśmiennictwa:

Recenzje różnych wydawnictw zagranicznych o owadach.

ENTOMOLOGIA W POLSCE I ZAGRANICĄ

Prof. dr habil. Tadeusz Jaczewski - zagranicznym członkiem honorowym Wszechzwiązkowego Towarzystwa Entomologicznego przy Akademii Nauk ZSRR

W dniu 30 listopada 1973 r. Wszechzwiązkowe Towarzystwo Entomologiczne przy Akademii Nauk ZSRR nadało wybitnemu polskiemu entomologowi - systematykowi i zoogeografowi, prof. dr habil. Tadeuszowi Jaczewskiemu, godność zagranicznego członka honorowego.

Wspomniane Towarzystwo jest jednym z najstarszych towarzystw entomologicznych na świecie. Powstało ono w 1860 r. pod nazwą "Rosyjskie Towarzystwo Entomologiczne", a jednym z jego założycieli był Polak, Oktawiusz Radoszkowski¹. W latach 1861-1867 O. Radoszkowski był wiceprezesem, a w okresie 1867-1879 prezesem tego Towarzystwa. W roku 1872 miał nadaną godność członka honorowego.

Pierwszym Polakiem, który piastował godność członka honorowego Rosyjskiego Towarzystwa Entomologicznego był Antoni Waga /1799-1890/, znany zoolog i pedagog warszawski. Godność tę nadano mu w roku 1861, a więc prawie bezpośrednio po powstaniu Towarzystwa.

Prof. dr habil. Tadeusz Jaczewski jest trzecim Polakiem, będącym członkiem honorowym Wszechzwiązkowego Towarzystwa Entomologicznego; warto podkreślić, iż upłynęło ponad 100 lat

- - - - -

¹ Dokładne opracowanie postaci tego wybitnego hymenopterologa - patrz: M. Dylewska, K. Kowalska, A. Mroczkowska i G. Podgórska: Oktawiusz Wincenty Bourmeister-Radoszkowski /1820-1895/. Memorab. Zool., Wrocław - Warszawa - Kraków - Gdańsk, t. 25, 1973, 121 str., 15 fot.

między nadaniami tej godności O. Radoszkowskiemu i prof. drowi habil. T. Jaczewskiemu. Świadczy to o niezwykle wysokiej randze omawianej godności, o tym, że nadawana jest raczej wyjątkowo.

Polskie Towarzystwo Entomologiczne wybrało prof. dra habil. T. Jaczewskiego jednogłówną uchwałą Walnego Zgromadzenia /w dniu 20 stycznia 1952 r./ swoim Prezesem. Niestety funkcji tej nie przyjął, gdyż nie mógł poświęcić Towarzystwu należnego na tym stanowisku wysiłku i czasu. Zajęty był bowiem całkowicie wtedy rozmaitymi pracami organizacyjnymi dotyczącymi zoologii w Polsce. Choć nie zgodził się zostać Prezesem, był jednak dalej Wiceprezesem - na którym to stanowisku działał przez 20 lat /1936-1955/.

Dalszym wyrazem uznania, wyrażonym przez Polskie Towarzystwo Entomologiczne, było nadanie w r. 1967 prof. drowi habil. T. Jaczewskiemu godności członka honorowego za "wielki wkład w dzieło rozwoju entomologii polskiej przez stworzenie szkoły entomologów - systematyków oraz inicjowanie i prowadzenie opracowań podstawowych". Powyższe zdanie, zacytowane z dyplomu, w sposób niezwykle zwięzły charakteryzuje działalność prof. dra habil. T. Jaczewskiego. Jest on bowiem nie tylko światowym autorytetem w swojej specjalności - wodnych pluskwiakach, lecz przede wszystkim tym, którego codzienna, mozolna praca szkoleniowa wyprowadziła polską entomologię systematyczną na poziom światowy. Jego uczniowie, oraz uczniowie Jego uczniów są dziś szeroko w świecie znanymi, wybitnymi specjalistami od wielu grup owadów. Polska entomologia systematyczna odgrywa obecnie poważną rolę w nauce światowej i produkuje wiele

podstawowych, monograficznych i odkrywczych dzieł, a lista uczonych w tej dziedzinie, którzy zaliczani są do autorytetów w swoich specjalnościach, licząc najskromniej, obejmuje kilkanaście nazwisk.

Niezwykle cenne i owocne okazały się inicjatywy prof. dra habil. T. Jaczewskiego dotyczące podejmowania wielkich, zespołowych opracowań podstawowych: "Fauny Słodkowodnej Polski", "Kluczy do oznaczania owadów Polski", "Katalogu Fauny Polski", "Fauny Polski" czy "Popularnych Monografii Zoologicznych". Inicjatywa - to jednak nie wszystko. Trzeba ją utrzymać, a zainicjowane dzieła - prowadzić, kierować nimi, wykonywać. "Dobrymi chęciami piekło wybrukowane" mówi przysłowie. I bardzo często u nas się zdarza, że inicjator jakiegokolwiek, bardzo słusznej myśli czy działania, poprzestaje na rzuceniu projektu nie tylko nie martwiąc się o jego realizację, lecz nawet się nią w ogóle nie interesując. Prof.dr habil. T. Jaczewski nie należy jednak do ludzi tego typu. Inicjuje dzieła mające szansę realizacji, a następnie realizuje je i ogromnym wysiłkiem kontynuuje, wkładając w nie tytaniczne wprost ilości własnej pracy i własnej myśli. Weźmy dla przykładu "Klucze do oznaczania owadów Polski" - dziewięćdziesiąt dużych, syntetycznych opracowań, stojących na najwyższym poziomie naukowym, zostało już wydanych. Po raz pierwszy ukazały się polskie opracowania prostoskrzydłych, apterygotów, pcheł, wszy i inn. Każde /!/ z nich było przez niego niezwykle sumiennie poprawiane w maszynopisie, dyskutowane, nieraz wielokrotnie, z autorami /którzy, przy tej okazji, wiele się nauczyli/, bardzo starannie redagowane. Nawet korekty drukarskie każdego tomu przeprowadzał

osobiście. Kto tylko z Nim się przy tych okazjach zetknął - wie, ile Mu zawdzięcza; lecz może sobie nie uświadamia, iż ta codzienna, skrupulatna, niezwykle dokładna i sumienna praca redakcyjna stworzyła w polskiej zoologii systematycznej przełom, dzięki któremu Polska weszła w tej dziedzinie do czołówki światowej i ugruntowała tam swoje miejsce.

Bardzo trudno jest, patrząc w "wewnątrz", mieć właściwe rozeznanie w skali zachodzących procesów i zmian. Łatwiej obiektywniej oceniać je z zewnątrz. Wyrazem takiej właśnie oceny z zewnątrz, jest nadanie prof. drowi habil. Tadeuszowi Jaczewskiemu tak wyjątkowej godności - godności zagranicznego członka honorowego Wszechniązkowego Towarzystwa Entomologicznego przy Akademii Nauk ZSRR.

Doc.dr habil. Maciej Mroczkowski

V Międzynarodowe Sympozjum Entomofaunistyczne Europy Środkowej
/SIERC/

W Sympozjum wzięło udział 267 uczestników z 17 krajów Europy Środkowej i krajów sąsiednich /Belgia - 1, Bułgaria - 2, NRF - 34, NRD - 25, Anglia - 1, Francja - 3, Grecja - 1, Włochy - 1, Jugosławia - 13, Austria - 17, Polska - 31, Rumunia - 28, Szwajcaria - 9, ZSRR - 9, Szwecja - 1, Czechosłowacja - 26, Węgry - 65.

Na posiedzeniu plenarnym ogłoszono 6 referatów, w sekcji A - 17, w sekcji B - 20.

Obrady w Sali Kongresowej Węgierskiej Akademii Nauk otworzył w dn. 24 IX dr Zoltan Kaszab Dyrektor Generalny Przyrodniczego

Muzeum Narodowego w Budapeszcie, członek WAN. Podkreślił on rolę badań entomofaunistycznych dla rozwiązań praktycznych z zakresu ochrony środowiska i ochrony roślin na terenie Europy Środkowej. Następnie odczytał życzenia nadesłane pod adresem Sympozjum przez wybitnych entomologów i zoologów, którzy osobiście przybyć nie mogli. Z kolei przemówienia powitalne wygłosili w imieniu delegacji poszczególnych krajów: prof. M.A. Ienistea /Rumunia/, dr R. Miksic /Jugosławia/, prof. H. Haberman /ZSRR/, doc. H. Szelegiewicz /Polska/, dr W. Förster /NRF/, dr W. Dunger /NRD/, prof.dr M. Beier /Austria/, prof.dr D. Povolny /Czechosłowacja/.

Za zasługi dla rozwoju entomologii faunistycznej w Europie wyróżnieni zostali nagrodami - prof.dr E. Lindner w zakresie badań nad muchówkami oraz dr Z. Tesarz za badania nad Melolonthinae i Cerambycidae oraz za inicjatywę twórczą w organizacji sympozjów entomofaunistycznych krajów Europy Środkowej.

Sesji plenarnej przewodniczyli kolejno - prof. H. Haberman i dr T. Jermy oraz dr W. Förster i dr S. Bogner.

Wygłoszono następujące referaty:

1. Müller F.P. /NRD/ "Nowoczesne zadania faunistyki w entomologii stosowanej oraz badaniach biosfery"
2. Sandner H. /Polska/ "Rola taksonomii i faunistyki w entomologii stosowanej"
3. Bogner S. /Węgry/ "Osiągnięcia i zadania badań entomologicznych na Węgrzech"
4. Røer H. /NRF/ "Badania nad wędrownymi owadami w Europie"
5. Jermy T. /Węgry/ "Znaczenie pułapek świetlnych w badaniach faunistycznych i entomologii stosowanej"
6. Aspöck H. /Austria/ "Problemy entomologii sanitarnej w Euro-

pie środkowej a znaczenie badań taksonomiczno-faunistycznych".

W prezentowanych referatach bardzo mocno podkreślono następujące problemy: różnorodny wpływ człowieka na wszelkie ekosystemy powinien być nie tylko zarejestrowany w badaniach entomofaunistycznych i utrwalony w formie dokumentacyjnej, lecz również entomolodzy mają za zadanie wyznaczyć gatunki wskaźnikowe wpływów antropogennych /zanieczyszczenia przemysłowe wód i powietrza, pestycydy, wprowadzanie nowych odmian roślin uprawnych, zawleczenia gatunków obcych dla naszego kontynentu/. Należy doskonalić badania nad poznaniem taksonomii i faunistyki owadów - wiedzy niezbędnej dla praktyki ochrony roślin szczególnie w zakresie prognozowania. Wnikliwie poznana powinna być struktura wewnętrzna gatunkowa owadów ze szczególnym uwzględnieniem form rezystentnych w stosunku do insektycydów oraz zmiany /wywoływane przez antropogenne wpływy na środowisko/ w układach pasożytniczych i drapieżca-ofiara. Dobrą metodą badań nad migracjami i pojawami owadów są stosowane w szeregu krajach a m.in. na Węgrzech pułapki świetlne. W aspekcie potrzeby doskonalenia ochrony zdrowia człowieka pogłębienia wymagają badania nad owadami jako przenosicielami chorób oraz badania nad wprowadzeniem selektywnej walki z nimi przy równoczesnym ograniczaniu polito-kacyjnych insektycydów.

W sekcji A obrady toczyły się nad zagadnieniami z pogranicza entomofaunistyki i entomologii stosowanej. Dużą uwagę poświęcono ocenie pułapek świetlnych w pracach prognostycznych /7 referatów/. Pułapki świetlne analizowano także pod kątem ich przydatności w badaniach faunistycznych i ekologicznych. Duże zainteresowanie budziły także referaty traktujące o

migracjach owadów.

W sekcji B przedstawiono referaty o bardzo specjalistycznej tematyce dotyczącej poznania rozmieszczenia określonych grup systematycznych owadów w różnych regionach Europy Środkowej. Z referatów niedwuznacznie wynikało, że badania entomofaunistyczne będą przeżywać obecnie renesans, szczególnie gdy będą one ekologizowane. Jest to wynikiem potrzeby szczegółowego poznania biocenoz jako środowiska życia człowieka i obiektu jego oddziaływań. Szczególnie istotne są badania biogeograficzne dużych grup owadów odgrywających ważną rolę w procesach regulacyjnych w biosferze. Sytuację tę mocno podkreślił m.in. prof. H. Haberman omawiając stan poznania Staphylinidae Estonii.

Program sympozjum uzupełniały wycieczki naukowe łączące tematykę przyrodniczą z kulturalną i historyczną. Ogółem odbyły się następujące wycieczki: 1 - Góry Matra, 2 - Piaszczyńskie tereny równinne w okolicy Kecskemet ze stepową florą i fauną, 3 - Jezioro Balaton, 4 - Góry Pilis. ..

Poszczególne grupy wycieczkowe były prowadzone przez bu-dapeszteńskich przyrodników dzięki czemu uczestnicy Sympozjum mogli łatwo zapoznać się ze specyfiką zwiedzanych obiektów. Wielu entomologów w trakcie wycieczek usiłowało obserwować interesujące ich gatunki owadów i uzupełniać kolekcje systematyczne.

Wrażenia ogólne z Sympozjum:

W ciągu około 10 lat jakie upłynęły od I Sympozjum /w Opawie/ obserwuje się stopniowy wzrost zainteresowania ich tematyką. Ogromny wzrost liczby uczestników V Sympozjum w

porównaniu z IV, które odbyło się w Białowieży w roku 1969 okazał się jednak zaskakujący. W Białowieży wzięły udział w symposium 83 osoby z 7 krajów, a w Budapeszcie 267 osób z 17 krajów. Wskazuje to m.in. na poważną rolę jaką spełniło IV Symposium w Białowieży w rozwoju badań entomofaunistycznych w Europie. Wzrosła działalność Stałego Komitetu Organizacyjnego Symposium, liczba jego członków i zakres prac. Pojawiły się tendencje przekształcenia sympozjalnego charakteru organizacji w działalność instytucjonalną koordynującą poczynania naukowe w badaniach entomofaunistycznych w Europie Środkowej. Podkreśla się bardzo wyraźnie potrzebę ograniczania problematyki spotkań i liczby uczestników do wymienionego regionu jako regionu o specyfice geograficznej i faunistycznej. Należy mieć nadzieję, że Stały Komitet potrafi znaleźć taką formę działania, która zapewni trwałą współpracę entomologów europejskich. Przebieg spotkania towarzyskiego uczestników Symposium w Salach Muzeum Przyrodniczego w Budapeszcie, gdzie honory gospodarza spełniał w doskonałej formie dr Z. Kaszab wskazuje też iż entomolodzy europejscy są w stanie współpracę taką osiągnąć. Jedną z form współpracy jaką omawiano nie tylko w kuluarach ale i na specjalnej konferencji zainteresowanych jest organizacja "banków informacji entomologicznych" opartych na ujednoczonym systemie kart dokumentacyjnych dostosowanych do uniwersalnych maszyn obliczeniowych.

Następne VI Symposium odbędzie się w roku 1976 w Austrii.

Doc.dr habil. Andrzej Szujecki

Kontakty entomologiczne z radziecką Litwą

W dniach 24.X - 7.XI.1973 r. przebywał w Polsce na zaproszenie Instytutu Ochrony Roślin Akademii Rolniczej we Wrocławiu prof. dr Simonas Pileckis, kierownik Katedry Ochrony Roślin Litewskiej Akademii Rolniczej w Kownie /ZSRR/, znany specjalista w zakresie ekologii chrząszczy Litwy, a zarazem członek zarządu Litewskiego Oddziału Wszechzwiązkowego Towarzystwa Entomologicznego ZSRR i członek kolegium redakcyjnego "Acta entomologica Lituanica".

W czasie pobytu we Wrocławiu zapoznał się on szczegółowo z osiągnięciami wrocławskiego środowiska naukowego w zakresie entomologii stosowanej i teoretycznej, zwłaszcza Akademii Rolniczej i Uniwersytetu Wrocławskiego. Dla studentów V r. wydziału rolniczego specjalizacji ochrony roślin wygłosił on cykl wykładów z zakresu ekologii owadów oraz wziął udział w seminarium nt. entomologii w programach studiów rolniczych w Polsce. Uczestniczył w posiedzeniu naukowym Instytutu Ochrony Roślin AR /wspólnym z Wrocławskim Oddziałem Polskiego T-wa Entomologicznego/ wygłaszając odczyt "O aktualnych problemach entomologii rolniczej na Litwie". W RZD Pawłowice Wielkie zapoznał się z wynikami 3-letnich badań nad wpływem chemicznych zabiegów stonkobójczych na agrocenozę ziemniaka, a w Stacji Hodowli Roślin Kobierzyce z badaniami nad odpornością kukurydzy nasiennej na omacnicę prosowiankę oraz nad atraktantami pfciovymi tegoż motyla. W Zakładzie Ekologii i Zwalczania Chwastów IUNG zaznajomił się z wynikami badań nad skutecznością działania mieszanek herbicydowo-owadobójczych. Ponadto zapoznał się ze zbiorami owadów w Instytucie Zoologicznym Uniw. Wrocł. oraz

wziął udział w posiedzeniu kolegium redakcyjnego "Polskiego Pisma Entomologicznego", gdzie podzielił się doświadczeniami z pracy w kolegium redakcyjnym "Acta entomologica Lituania".

Ponadto w czasie kilkudniowego pobytu w Warszawie, Poznaniu i Skierniewicach litewski entomolog zwiedził placówki entomologiczne tamt. instytutów naukowo-badawczych i wyższych uczelni, interesując się szczególnie owadami szkodliwymi lasów, sadów i warzywników oraz biologicznym zwalczaniem owadów. Wziął także udział w okolicznościowych spotkaniach z okazji 56-rocznicy Rewolucji Październikowej.

Pobył prof. S. Pileckisa był dla nas bardzo interesujący, gdyż mieliśmy możliwość zapoznać się bliżej z ciekawymi dla nas zagadnieniami entomologicznymi i ochrony roślin radzieckiej Litwy, co jest dla nas szczególnie ważne ze względu na sąsiedztwo obu krajów.

Doc.dr habil. Czesław Kania

Wyróżnienie pracy publikowanej w PPE

Dotychczas niedawno dotarła do Polski wiadomość o wyróżnieniu zagranicą jednej z prac drukowanych w Polskim Piśmie Entomologicznym. Jest nią obszerna monografia dra Maxa Fischera pt. Die Opiinae der nearktischen Region /Hymenoptera, Braconidae/, opublikowana w tomie 34 i 35 PPE. W dniu 17 XII 1964 za pracę tę otrzymał autor nagrodę im. Kardynała Innitzera

w wysokości 15 000 szylingów. Decyzję przyznania nagrody podpisał arcybiskup Wiednia i prymas Austrii kardynał F. König.

Dr habil. Wojciech Puławski

PREZENTUJEMY PRACOWNIE ENTOMOLOGICZNE

Badania entomologiczne w Zespole Zoologii Instytutu Biologicznych Podstaw Hodowli Zwierząt Akademii Rolniczej w Warszawie

Podobnie jak każda pracownia entomologiczna również omawiana pomimo braku odpowiedniego statusu organizacyjnego/ ma swoją specyfikę badawczą w której wyróżnić można dwa nurty - główny i uboczny, obydwa jednakże odnoszą się do czerwców /Coccoidea, Homoptera/. Nurt główny to badania dotyczące taksonomii, fizjografii, ekologii i zagadnień pokrewnych, nurt drugi dotyczy zagadnień związanych z historią poznawania tej samej grupy owadów.

Nad czerwcami pracuje w omawianym okresie czasu od 2 do 4 osób, z tym, że pracownicy ci, nie zajmują się wyłącznie badaniami nad czerwcami, lecz prowadzą również inne prace badawcze. W Zespole nie wykonuje się prac magisterskich, które związane byłyby z tą grupą owadów z uwagi na to, że Zespół Zoologii należy do Wydziału Zootechnicznego A.R. a zatem prace magisterskie muszą mieć inny profil.

Kokcidologiczny ośrodek warszawski współpracuje blisko z takimże ośrodkiem krakowskim, dzięki czemu czerwce są stosunkowo dosyć dobrze poznana grupą w Polsce.

Pracami fizjograficznymi i zoogeograficznymi objęte zostały przez nas okolice Warszawy łącznie z Puszczą Kampińską /Komosińska 1969, Kawecki 1969, 1972/ przy czym większość materiałów jest na razie nieopublikowana, tereny rezerwatów stepowych nad Nidą /część materiałów została opublikowana przez Komosińską, Podsiadko 1967/, częściowo Wybrzeże Bałtyku /niewielka część materiałów została opublikowana w pracy Kaweckiego 1971/, Góry Świętokrzyskie /materiały nie opublikowane/, rozmieszczenie niektórych gatunków czerwców z rodzin Diaspididae i Coccidae czy to w skali światowej /Komosińska 1964, 1965, 1969/, palearktycznej /Kawecki 1962, 1971/ lub krajowej /Wernerówna 1972/.

Z tym działem łączy się także szereg prac dotyczących czerwców szklarniowych, lub czerwców zawlekanych do Polski na owocach /Komosińska 1961, 1963, 1964, 1965, 1968/.

Z wymienionymi powyżej badaniami siłą rzeczy wiążą się badania ściśle taksonomiczne. Opisanych zostało kilka nowych dla nauki gatunków i podgatunków czerwców: *Lecanium slavum* Kawecki 1960, *Abgrallaspis glivicensis* Komosińska 1965, *Lecanium smreczynski* Kawecki 1967 - z Polski i dwa z innych krajów /w tym nowy rodzaj - *Reclavaspis* Komosińska 1965/: jeden z materiałów British Museum /N.H./ *Reclavaspis australicus* Komosińska 1965/ i jeden z materiałów Uniwersytetu w Turynie *Lecanium persicae goidanichi* Kawecki 1962/. Prócz licznych gatunków nowych dla fauny Polski opublikowano dane o kilku nowych gatunkach dla fauny Anglii, Austrii i Włoch /Kawecki 1971/.

Z zagadnieniami poruszonymi powyżej łączą się także rewizje rodzajów: światowa, dotycząca *Abgrallaspis* /Komosińska

1969/, grupy gatunków z rodzaju *Asterodiaspis* /Podsiadło 1972/ oraz polska dotycząca rodzaju *Lecanium* /Kawecki 1960/. Monograficzne opracowania, lub mające charakter materiałów do monografii dotyczą wspomnianej już pracy Komosińskiej /1969/ o rodzaju *Abgrallaspis*, dwu prac Kaweckiego, wykonanych wcześniej albo opublikowanych w tym okresie /Kawecki 1958^a, 1958^b/ oraz prac Komosińskiej o *Quadraaspidiotus gigas* /1968/ i Kaweckiego o *Sphaerolecanium prunastri* /1968, 1972/.

Do prac różnych ale tematycznie wiążących się z tym nurtem zaliczyć można prace dotyczące terminologii /Kawecki 1964/5/, rozważań filogenetycznych /Kawecki 1964/, zastosowania czerwca polskiego jako barwnika /Wernerówna 1963/.

Nurt drugi, niejako uboczny, są to prace związane z historią zoologii a odnoszące się do badań nad czerwcami. Dotyczyły one przede wszystkim Jana Filipa Breyniusa /reedycji i tłumaczenia jego trzech prac z lat 1731-1750: Breynius 1969/, prac Kaweckiego /1964/ oraz Kaweckiego i Wernerówny /1969/ a także oddanej do druku pracy dotyczącej mapy Zwickera /1650/, na której naniesiono stanowiska czerwca polskiego, a także prac: Segera /1670/ i Bernitza /1673/ /Kawecki, Wernerówna i.l./. W okresie tym wykonano na materiale dotyczącym czerwców 2 prace doktorskie /Komosińska, Podsiadło" i przygotowano materiały do pracy habilitacyjnej /H. Komosińska/. Pracownia nasza utrzymywała prócz kontaktów krajowych o których była mowa, żywe kontakty z placówkami zajmującymi się badaniami nad czerwcami /w związku z rocznym pobytem w Anglii H. Komosińska uzyskała tytuł w roku 1964 D.I.C./. Odwiedziliśmy pracownię Departm. of. Zoology i British Museum w Londynie /Komosińska, Kaweck/,

Instytut Zoolog. w Leningradzie i w Tbilisi /Komosńska/,
Muzea w Berlinie /NRD/, Wiedniu, Portici, Pradze /Kawecki/,
pracownie Instytutów w Turynie i Bocca di Magra /Kawecki/.
Utrzymywaliśmy również liczne kontakty korespondencyjne oraz
drogą wymiany materiałów i odbitek.

Prof.dr Zbigniew Kawecki

SPIS TREŚCI

KOMUNIKATY

Powołanie Sekcji Entomologii Leśnej PTE	3
Nowi Członkowie PTE	3

KRONIKA ODDZIAŁÓW

Sprawozdania z działalności Oddziałów w 1973 roku

/skróty/

Białystok	4
Bydgoszcz	4
Bytom	5
Gdańsk	7
Kraków	8
Lublin	9
Łódź	9
Olsztyn	10
Poznań	11
Skierniewice	12
Szczecin	13
Warszawa	14
Wrocław	14

INFORMACJE WYDAWNICZE

Polskie Piśmo Entomologiczne	16
------------------------------------	----

ENTOMOLOGIA W POLSCE I ZAGRANICĄ

Prof.dr habil. Tadeusz Jaczewski - zagranicznym członkiem honorowym Wszechniowskiego Towarzystwa Entomologicznego przy Aka- demii Nauk ZSRR	19
V Międzynarodowe Sympozjum Entomofaunistyczne Europy Środkowej /SIREC/	22
Kontakty entomologiczne z radziecką Litwą	27
Wyróżnienie pracy publikowanej w PPE	28

PREZENTUJEMY PRACOWNIE ENTOMOLOGICZNE

Badania entomologiczne w Zespole Zoologii Insty- tutu Biologicznych Podstaw Hodowli Zwierząt Akademii Rolniczej w Warszawie. 29	29
---	----